

ISBN 978-9943-03-103-6

9 789943 031036

АСЛ АСАРЛАР СЕҲРИ

АБДУЛЛА УЛУҒОВ

АБДУЛЛА УЛУФОВ

1928 й.
242

АСЛ АСАРЛАР СЕҲРИ

Адабий мақолалар

Ғафур Ғулум номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент—2007

83.3(5У)
У45

Нашр учун масъул:

Муҳаммад Исмоил

У 4702620204-94 қатъий буюртма, 2007
М 352 (04) - 2007

ISBN 978-9943-03-103-6

© Абдулла Улугов,
Ғафур Фулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий
уйи, 2007 й.

СЎЗ БОШИ

Асл нарсалар ҳамиша гўзал, жозибадор бўлади. Улар ўзига хос жиҳатлари билан доимо эътиборни тортади. Адабиёт тарихида ҳам шундай асарлар борки, улар неча замонлар ўтса-да, худди жавоҳирдай ярқираб кўринади. Чунки уларда барча давр кишилари ҳаётига дахлдор ижтимоий, маънавий-ахлоқий муаммолар, кишилараро мураккаб муносабатлар, инсоннинг ўз-ўзини англаш, тушуниш жараёни зиддиятлари ҳаққоний ва таъсирчан акс эттирилади. «Илиада» ва «Одиссея», «Рамаяна» ва «Махобҳорат», «Шоҳнома» ва «Хамса», «Алпомиш» ва «Манас» сўз санъатининг шундай дурдоналари саналади. Жаҳон адабиётининг бу асл асарлари инсоният маданиятининг бебаҳо бойлигидир. Улар неча асрлардан бери кишиларни ҳаётни севишга, инсонни ардоқлашга, ўз-ўзини англашга, эзгуликка даъват этиб келади. Маънавият, маърифат маёғи бўлган бу асарлардан ҳар бир авлод, ҳар бир киши ўз тафаккури, қизиқиши, дунёқараши доирасида баҳра олади. Адабиётнинг асл асарлари барча миллат кишилари учун ҳамиша маънавий-руҳий қувват бериб келади. Атомдан ҳам кучли адабиётнинг асл асарларига макон ва замон тўсқинлик қилолмайди. Чунки уларда Оламлару Одамларнинг яралишига восита бўлган Сўзнинг сир-сеҳри, унинг ҳикмат тўла маънолари намоён бўлади, инсон қалбининг турфа манзараси, унинг ҳис-туйғулари мавжи, ҳаётнинг қувонч ташвишлари, қайғу-изтироб аламлари кўринади.

Адабиётнинг асл асарлари ноёб истеъдод соҳибларининг илоҳий илҳом билан иштиёқла қилган меҳнати самараси сифатида дунёга келади. Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён», Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз», Абдулла Қаҳҳорнинг «Сароб», Ойбекнинг «Навоий», Одил Ёқубовнинг «Улуғбек хазинаси», «Кўҳна дунё» романлари, Фитратнинг «Абулфайзхон», Мақсуд Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек» трагедиялари, Ғ.Ғуломнинг «Вақт», «Соғиниш», Абдулла Ориповнинг «Биринчи муҳаббатим», «Муҳаббат»,

Бахт кутмасман ўзгандан зинҳор,
Бировга бахт беролмасман ҳам,
Сен бахтимсан, демагил, дилдор,
Бахт беролмас одамга одам.

Кўряпсанми, гавжум булоқдан
Чирт узилиб тушди бир япроқ.
Барглар йиғласа-да фироқдан,
Кутқаролмас дўстини бироқ, —

дейди. Бахтни теран англаган кишигина шундай мулоҳаза билдиради. Севги инсоннинг табиий, руҳий хусусияти саналади. Севги ўзининг соғинчи, изтироблари билан инсон ҳаётини жозибатор қилади. Аммо севги ҳар қанча самимий, чин дилдан бўлмасин, биргина унинг ўзи билан инсон тўла-тўқис бахтли бўлолмайди. Бойлик, мол-мулк ҳам ҳеч бир инсонга тўла бахт тақдим этолмайди. Навоий «Фарҳод ва Ширин», «Сабъаи сайёр» дostonларида айнан шуни таъкидлайди. Инсоннинг ўзини тўла бахтли ҳис қилиши жуда кўп омилларга боғлиқ. Тўла-тўқис бахтга эришиш — инсоннинг туганмас орзуси. Ана шу орзу инсонни ҳаракатга, ўзини ақлий, жисмоний, маънавий, руҳий баркамол қилишга, ҳаётни гўзаллаштиришга ундайди. Абдулла Ориповнинг муҳаббат тўғрисидаги шеърлари ҳам инсонни интилишга, ҳаёт-севарликка даъват этади.

МУНДАРИЖА

Суз боши	3
Қодирий яратган қадрдон қаҳрамонлар	5
Меҳр ва нафрат уйғотган қаҳрамонлар	31
«Сароб»нинг ҳаётий қаҳрамонлари	64
Аёлларни ардоқлаган адиб	103
Муҳаббат мадҳи	130

Адабий-бадиий нашр

Абдулла Улугов

АСЛ АСАРЛАР СЕҶРИ

Адабий мақолалар

Муҳаррир Маҳмуд Тўйчиев

Мусаввир Анатолий Бобров

Техник муҳаррир Татьяна Смирнова

Мусаҳҳиҳ Фотима Ортиқова

Компьютерда саҳифаловчи Нодир Зокиров

ИБ № 4566

Босишга 06.09.2007й. да рухсат этилди. Бичими 84x108 $\frac{1}{32}$.
Таймс гарнитураси. Офсет босма. 8,40 шартли босма тобоғи.
10,0 нашр тобоғи. Жами 300 нусха. 335 рақамли буюртма.
102—2007 рақамли шартнома. Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
Фафур Гулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100129. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.
100128. Тошкент, Усмон Юсупов кўчаси, 86.

Бизнинг интернет манзилимиз: www.iptdgulom.uz

Улугов, Абдулла.

Асл асарлар сеҳри / А.Улугов. — Т.: Фафур Фулом
номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2007. —160 б.

Т
Ком

«Олтин зангламас, асл айнимас». Бу каби ҳикматли сўз, ма-
қолларда аждодларимизнинг узоқ замонлар мобайнида тўплаган
тажрибаси мужассам. Адабиёт тарихи ҳам ҳикматли сўз, мақол-
ларда айна ҳақиқат акс этганидан далолат беради. Яъни саёз, жўн
асарлар, қанчалик мақталмасин, тарғиб-ташвиқ этилмасин, ба-
рибир унутилиб кетади. Асл асарлар эса ҳар қанча вақт ўтса-да,
аҳамиятини йўқотмайди, қадри юксалиб боради. «Ўтган кунлар»,
«Меҳробдан чаён», «Сароб», «Анор», «Бемор», «Ўғри», «Даҳ-
шат», «Биринчи муҳаббатим», «Муҳаббат» шундай асарлардир.

Ушбу китобда ўзбек адабиётининг ана шу асл асарлари тўғри-
сида сўз юритилади.

ББК 83.3 (5У)